

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

19 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Diaconu Iurie,

Judecători – Guzun Ion, Catan Liliana, Burduh Victor, Craiu Nicolae,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către reprezentantul părții civile – Serviciul Fiscal de Stat, Nicolae Damian, avocatul Tudor Țurcanu în numele inculpatei Elena Boian și ultima, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2019, în cauza penală, în privința inculpatei

Boian Elena XXXXX, născută la XXXXX, originară din XXXXX, domiciliată XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

1. *prima instanță:* 05.04.2018 – 19.10.2018;

2. *instanța de apel* 07.11.2018 – 06.02.2019;

31.07.2019 – 22.10.2019;

3. *instanța de recurs* 22.03.2019 – 25.06.2019;

23.12.2019 – 19.05.2020.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 19 octombrie 2018, cauza penală de învinuire a lui Elena Boian de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 244 alin. (1) Cod penal, a fost încetată cu atragerea lui Elena Boian la răspunderea contravențională pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 295 alin. (6) Cod contravențional, și a fost încetat procesul contravențional în temeiul art. 30 Cod contravențional din motivul expirării termenului de prescripție a răspunderii contravenționale.

Acțiunea civilă înaintată de către reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat a fost respins ca nefondată și neîntemeiată.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că în perioada 01 ianuarie 2015 - 31 iulie 2017, Elena Boian activând în calitate de administrator al Î.I. „Boian Elena” cod fiscal XXXXX, derogând de la prevederile art. 8 alin. (2) lit. c) Cod

fiscal, care prevede obligațiunea contribuabilului să țină contabilitatea conform formelor și modului stabilit de legislație, să întocmească și să prezinte Serviciului Fiscal de Stat și serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale dările de seamă fiscale prevăzute de legislație materializată de Elena Boian, prin lipsa evidenței contabile pentru perioada 01 ianuarie 2015 - 31 iulie 2017, art. 8 alin. (2) lit. d) Cod fiscal, care impune prezentarea de informații și documente necesare organului fiscal, art. 45 alin. (2) din Legea Contabilității din 27 aprilie 2007, care stipulează că entitatea prezintă documentele contabile la cererea organelor autorizate, a admis o diminuare a impozitului pe venit, pe o sumă a impozitului care trebuia să fie plătit ce depășește 1500 unități convenționale.

Astfel conform art. 189 alin. (2) Cod fiscal, art. 15 lit. d) Cod fiscal, aprobat prin legea R.M. nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997, administratorul Î.I. „Boian Elena” a diminuat impozitul pe venit pentru anul 2015 în sumă de 5 039 lei și pentru anul 2016 în sumă de 78 634 lei prin tănuirea obiectului impozabil în sumă totală a impozitului de 83 673 lei, suma calculată din venitul determinat în mărime de 15% din depășirea venitulului estimat față de venitul brut înregistrat în contabilitatea agentului economic, venit dedus din livrarea unor bunuri imobile în contul achitării datoriei către BC „ProCreditBank” S.A., fapt constatat prin actul de control privind respectarea legislației fiscale nr. 5-681222 din 18 septembrie 2017 și decizia IFS nr. 318/1216 din 18 octombrie 2017.

Prima instanță a încadrat acțiunile lui Elena Boian în baza art. 295 alin. (6) Cod contravențional.

3. Sentința primei instanțe a fost contestată cu apel de către:

3.1. Procuror, care a solicitat casarea sentinței în latura civilă, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, prin care să fie admisă acțiunea civilă înaintată de către reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, cu dispunerea încasării din contul lui Elena Boian în beneficiul Serviciului Fiscal de Stat suma de 83 673 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune.

În argumentarea apelului, procurorul a invocat că, soluția instanței de judecată de respingere a acțiunii civile, este greșită și necorespunzătoare prevederilor legale, cât și sub aspectul restabilirii echității sociale, conștientizării de către făptuitor a faptei după comiterea acțiunilor incriminate; în speță există un prejudiciu în mărime de 83 673 lei constatat cu certitudine, recunoscut de instanța de judecată și acceptat de inculpată, care a solicitat încetarea procesului din motiv că acest prejudiciu nu se încadrează juridic în limita minimă a noii legi penale mai blânde și care la moment intră sub incidența Codului contravențional; conform art. 45 alin. (2) Cod contravențional, soluționând cauza contravențională, autoritatea competentă este în

drept, la cererea victimei să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție, în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui; este neîntemeiată aplicarea art. 30 Cod contravențional, în motivarea respingerii acțiunii civile, or, instanța a făcut o interpretare eronată a legii, nefiind luat în calcul faptul că expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere contravențională reprezintă un temei de nereabilitare a faptelor imputate, ce nu scutește făptuitorul de răspundere. Astfel, în cazul în care instanța nu constata prezența abaterii fiscale, urma a emite o decizie de clasare a procesului contravențional, care reprezintă un temei de reabilitare; scutirea inculpatei Elena Boian de recuperarea prejudiciului cauzat prin acțiunile imputate, confirmate prin sentință, creează o situație eronată în care ultima este scutită de răspunderea civilă și are un precedent stimulatoriu pentru o nouă încălcare intenționată a legislației fiscale. Prima instanță nu a clarificat obiectiv circumstanțele cauzei examinate în latura civilă și nu a dat o apreciere corectă, adoptând o sentință ilegală.

3.2. Partea civilă, Serviciul Fiscal de Stat, care a solicitat casarea parțială a sentinței în partea respingerii acțiunii civile, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii civile și cu dispunerea încasării în beneficiul statului în mod solidar de la Î.I. „Boian Elena” și persoanele necunoscute care urmează a fi trase la răspundere, a sumei de 232 553 lei.

În argumentarea apelului, apelantul a invocat că, la momentul examinării cauzei, inculpata Elena Boian și-a recunoscut vina, atât avocatul inculpatei, cât și inculpata au solicitat instanței examinarea cauzei în ordinea procedurii simplificate de judecare a cauzei, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. De către instanță nu au fost luate în considerare nici faptul că Elena Boian prin acțiunile sale a diminuat impozitele și taxele în sumă totală de 232 553 lei, și astfel instanța greșit a respins acțiunea civilă.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 februarie 2019, s-a admis apelul procurorului și apelul părții civile declarate împotriva sentinței Judecătoria Ungheni nr. 1-221/2018 din 19 octombrie 2018, casând sentința parțial, în partea laturii civile, și s-a pronunțat în această parte, o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

„Se încasează de la ÎI „Boian Elena” în beneficiul Serviciului Fiscal de Stat a sumei de 83 673 lei”, în rest acțiunea civilă s-a respins și a fost menținută sentința.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către reprezentantul părții civile - Serviciul Fiscal de Stat, Damian Nicolae, care fără a se referi la vreun temei de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, a solicitat casarea parțială a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei

noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii civile înaintate de Serviciul Fiscal de Stat.

5.1. De asemenea, recurs au declarat avocatul Tudor Țurcanu cu inculpata Elena Boian, care au indicat temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și au solicitat casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței primei instanțe.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 25 iunie 2019, au fost admise recursurile ordinare declarate de către reprezentantul părții civile - Serviciul Fiscal de Stat, Nicolae Damian și de către avocatul Tudor Țurcanu cu inculpata Elena Boian, fiind casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 februarie 2019, în cauza penală privind-o pe Elena Boian, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2019, au fost admise din alte motive apelurile declarate, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, și anume:

„Cauza penală de învinuire a lui Elena Boian de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 244 alin. (1) Cod penal, se încetează cu atragerea lui Elena Boian la răspunderea contravențională pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 295 alin. (6) Cod contravențional, procesul contravențional în temeiul art. 30 Cod contravențional se încetează din motivul expirării termenului de prescripție a răspunderii contravenționale.

Acțiunea civilă înaintată de Serviciul Fiscal de Stat se admite parțial și se încasează de la ÎI „Boian Elena” prejudiciul material în mărime de 83 673 lei.

7.1. În motivarea deciziei pronunțate instanța de apel a constatat că, pentru a se pronunța prin sentință, instanța de fond a stabilit că, în perioada 01 ianuarie 2015 - 31 iulie 2017, Elena Boian activând în calitate de administrator al Î.I. „Boian Elena” cod fiscal XXXXX, derogând de la prevederile art. 8 alin. (2) lit. c) Cod fiscal, care prevede obligațiunea contribuabilului să țină contabilitatea conform formelor și modului stabilit de legislație, să întocmească și să prezinte Serviciului Fiscal de Stat și serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale dările de seamă fiscale prevăzute de legislație materializată de Elena Boian, prin lipsa evidenței contabile pentru perioada 01 ianuarie 2015 - 31 iulie 2017, art. 8 alin. (2) lit. d) Cod fiscal, care impune prezentarea de informații și documente necesare organului fiscal, art. 45 alin. (2) din Legea Contabilității din 27 aprilie 2007, care stipulează că entitatea prezintă documentele contabile la cererea organelor autorizate, a admis o diminuare

a impozitului pe venit, pe o sumă a impozitului care trebuia să fie plătit ce depășește 1500 unități convenționale.

Astfel conform art. 189 alin. (2) Cod fiscal, art. 15 lit. d) Cod fiscal, aprobat prin legea R.M. nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997, administratorul Î.I. „Boian Elena” a diminuat impozitul pe venit pentru anul 2015 în sumă de 5039 lei și pentru anul 2016 în sumă de 78634 lei prin tănuirea obiectului impozabil în sumă totală a impozitului de 83673 lei, suma calculată din venitul determinat în mărime de 15% din depășirea venitului estimat față de venitul brut înregistrat în contabilitatea agentului economic, venit dedus din livrarea unor bunuri imobile în contul achitării datoriei către BC „ProCreditBank” S.A., fapt constatat prin actul de control privind respectarea legislației fiscale nr. 5-681222 din 18 septembrie 2017 și decizia IFS nr. 318/1216 din 18 octombrie 2017.

Consecvent, instanța de apel a indicat că, potrivit Legii pentru modificarea unor acte legislative nr. 179 din 26.07.2018, Monitorul Oficial nr. 309-320/498 din 17.08.2018, a fost modificat că *„Evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor prin includerea intenționată în documentele contabile, fiscale și/sau financiare, inclusiv în cele electronice, a unor date vădit denaturate privind veniturile sau cheltuielile care nu au la bază operațiuni reale ori care au la bază operațiuni ce nu au existat, fie prin tănuirea intenționată a unor obiecte impozabile, acte contabile, fiscale și/sau financiare, dacă suma cumulativă a impozitului, taxei prevăzute de Codul fiscal, contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii sau primei de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente unui an fiscal depășește 50 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei”*.

Totodată în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 974 din 04.12.2014 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2015 a fost aprobat cuantumul de 4 500 lei.

La caz, instanța de apel ținând cont de prevederile legale enunțate și faptul că la baza calificării acțiunilor lui Elena Boian a fost diminuarea impozitului ce a depășit 1 500 unități convenționale ceea ce la momentul comiterii faptei constituia suma de 83 673 lei, iar ulterior conform modificărilor survenite la art. 244 Cod penal urmează a fi calculată suma diminuată a impozitului reieșind din salariul mediu lunar pe economie la momentul săvârșirii infracțiunii, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 974 din 04.12.2014 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2015 a fost aprobat cuantumul de 45 00 lei.

Prin urmare, potrivit normei în vigoare suma impozitului ce a fost diminuat de către Elena Boian constituie conform învinuirii aduse suma de 83 673 lei, sumă ce nu se încadrează în prevederile art. 244 alin. (1) Cod penal.

Totodată, potrivit art. 10 alin. (1) Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale. În acest context, potrivit art. 3 alin. (1) Cod de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească.

Subsecvent, instanța de apel analizând și apreciind probele, în strictă conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală a constatat că, că în perioada 01 ianuarie 2015 - 31 iulie 2017, Elena Boian activând în calitate de administrator al Î.I. „Boian Elena” cod fiscal XXXXX, derogând de la prevederile art. 8 alin. (2) lit. c) Cod fiscal, care prevede obligațiunea contribuabilului să țină contabilitatea conform formelor și modului stabilit de legislație, să întocmească și să prezinte Serviciului Fiscal de Stat și serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale dările de seamă fiscale prevăzute de legislație materializată de Elena Boian, prin lipsa evidenței contabile pentru perioada 01 ianuarie 2015 - 31 iulie 2017, art. 8 alin. (2) lit. d) Cod fiscal, care impune prezentarea de informații și documente necesare organului fiscal, art. 45 alin. (2) din Legea Contabilității din 27 aprilie 2007, care stipulează că entitatea prezintă documentele contabile la cererea organelor autorizate, a admis o diminuare a impozitului pe venit, pe o sumă a impozitului care trebuia să fie plătit ce depășește 1500 unități convenționale.

Astfel conform art. 189 alin. (2) Cod fiscal, art. 15 lit. d) Cod fiscal, aprobat prin legea R.M. nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997, administratorul Î.I. „Boian Elena” a diminuat impozitul pe venit pentru anul 2015 în sumă de 5 039 lei și pentru anul 2016 în sumă de 78 634 lei prin tănuirea obiectului impozabil în sumă totală a impozitului de 83 673 lei, suma calculată din venitul determinat în mărime de 15% din depășirea venitulului estimat față de venitul brut înregistrat în contabilitatea agentului economic, venit dedus din livrarea unor bunuri imobile în contul achitării datoriei către BC „ProCreditBank” S.A., fapt constatat prin actul de control privind respectarea legislației fiscale nr. 5-681222 din 18 septembrie 2017 și decizia IFS nr. 318/1216 din 18 octombrie 2017.

Astfel, instanța de apel a conchis indubitabil că, acțiunile lui Elena Boian întrunesc elementele componentei contravenției prevăzute de art. 295 alin. (6) Cod contravențional, prezentarea în rapoartele financiare a unor indicatori eronați.

În altă ordine de idei, instanța de apel a menționat că, potrivit art. 391 Cod de procedură penală, sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă: lipsește

plângerea părții vătămate, plângerea a fost retrasă sau părțile s-au împăcat; a intervenit decesul inculpatului; persoana nu a atins vârsta pentru tragere la răspundere penală; există o hotărâre judecătorească definitivă asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă; există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de clasare a procesului penal; există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală; precum și în cazurile prevăzute în art.54-56 din Codul penal. În cazul prevăzut în art. 332 alin. (2), instanța încetează procesul penal, cu aplicarea sancțiunii administrative prevăzute în Codul contravențional. Iar, conform art. 332 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție administrativă, instanța încetează procesul penal și, concomitent, soluționează cauza conform prevederilor Codului contravențional.

Subsecvent, instanța de apel a semnalat că, contravenția prevăzută de art. 295 alin. (6) Cod contravențional, a fost săvârșită de către Elena Boian, în perioada 01.01.2015-31.07.2017, prin urmare, instanța a menționat că conform art. 30 alin. (2) Cod contravențional, termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale este de un an, din care considerent, potrivit art. 441 alin. (1) lit. b) Cod contravențional, procesul contravențional în privința lui Elena Boian pe art. 295 alin. (6) Cod contravențional, urmează a fi încetat în legătură cu intervenirea termenului de prescripției.

Astfel, instanța de apel a conchis că aplicarea prevederilor art. 30 Cod Contravențional, în speță nu pot fi considerate ca un termen de reabilitare, circumstanțe ce nu scutesc, făptuitorul de răspundere, iar prejudiciul cauzat rămâne a fi unul real cauzat statutului, prin neonorarea obligațiilor fiscale impuse contribuabililor.

8. Împotriva deciziei declară recurs ordinar reprezentantul părții civile Nicolae Damian prin care a solicitat casarea deciziei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi decizii prin care acțiunea civilă să fie admisă integral.

Recurentul semnalează incident în cauza respectivă temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, indicând că la materialele cauzei au fost administrate suficiente probe care să certifice indubitabil quantumul prejudiciului cauzat prin infracțiune de către inculpată, mai mult, aceasta își recunoaște vina în cele imputate.

8.1. Nefiind de acord cu decizia declară recurs ordinar avocatul Tudor Țurcanu în numele inculpatei Elena Boian și ultima și în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod

de procedură penală solicită casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei decizii prin care să fie menținută sentința primei instanțe.

În motivarea celor solicitate recurenții invocă faptul că, instanța de apel eronat a admis parțial acțiunea civilă înaintată de către reprezentantul părții civile, or, acesta abuziv solicită suma de 232 553 lei, atât în procesul penal, cât și în procedura de insolabilitate inițiată de către ÎI „Boian Elena”, cauză care se află la examinare în cadrul Judecătoriei Ungheni.

9. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu actele cauzei și opinia procurorului expusă în referință, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, pentru considerentele de drept și de fapt expuse în contextul ce urmează.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Soluția de admitere a recursului declarat, în drept, se întemeiază pe dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căreia judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanță, la această etapă a procedurilor.

Din conținutul recursurilor deferite judecății se constată că titularii acestora, întemeind-și cererile pe temeiurile de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, critică decizia instanței de apel prin aceea că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta expus neclar sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Astfel, Colegiul penal lărgit reține că, atât reprezentantul părții civile - Serviciul Fiscal de Stat Nicolae Damian, cât și inculpata și apărătorul acesteia critică soluția adoptată de către instanța de apel în partea admiterii parțiale a acțiunii civile.

Așadar, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, ce au dus la adoptarea unei hotărâri nemotivate, în același timp, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din dispozițiile art. 414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit menționează că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor ce a fost declarat.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal ori *civil au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.*

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel potrivit art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Deci, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urma să se expună în partea admiterii acțiunii civile, parțial sau total, or, pronunțând o nouă hotărâre prin care a admis acțiunea civilă înaintată de către reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, aceasta a admis parțial acțiunea civilă prin care dispune încasarea prejudiciului material de la ÎI „Boian Elena” în valoare de 83 673 lei, însă nu își motivează soluția.

Astfel, Colegiul penal lărgit atrage atenția asupra faptului că, instanța de apel în partea descriptivă a deciziei pronunțate nu se expune deloc asupra acțiunii civile, adică ultima eronat omite să indice din ce motiv a admis acțiunea civilă, care au fost raționamentele admiterii parțiale și cum a ajuns să stabilească valoarea prejudiciului material.

Așadar, Colegiul penal lărgit remarcă că, în temeiul art. 385 Cod de procedură penală, instanța națională la adoptarea sentinței trebuie să soluționeze dacă trebuie

admisă acțiunea civilă, în folosul cui și în ce sumă. Iar în conformitate cu prevederile art. 394 alin. (5) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentințelor de condamnare sau achitare ori de încetare a procesului penal trebuie să conțină motivele pe care este întemeiată hotărârea instanței cu privire la acțiunea civilă sau la repararea pagubei materiale cauzate de infracțiune.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecății instanța de apel nu a motivat decizia adoptată în acest sens, or din textul acțiunii civile înaintate (f.d. 62-65, vol. I) reprezentantul părții civile a solicitat repararea prejudiciului în sumă de 232 553 lei, iar instanța de apel a admis parțial acțiunea civilă și a dispus încasarea de la ÎI „Boian Elena” suma de 83 673, sumă indicată în rechizitoriu, fără a motiva decizia în această parte.

În consecință, instanța de apel a pronunțat o hotărâre nemotivată, contrară prevederilor art. 6 al Convenției europene a drepturilor omului, or, jurisprudența CtEDO indică faptul că, „(...) rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției. Dreptul de a fi auzit, prin urmare, include nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar de asemenea obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivația sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.” (cauza Fomin vs Moldovei din 11 octombrie 2011, nr. 36755/06).

Mai mult, Colegiul penal lărgit subliniază obligația instanței de a motiva hotărârea, care face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil, or, potrivit jurisprudenței constante a Curții de la Strasbourg, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (cauza *Suominen vs. Finlandei* din 2003, cauza *Kuznetsov și alții vs. Rusiei* din 2007).

Prin urmare, Colegiul penal lărgit menționează că, eroarea comisă de instanța de apel urmează a fi corectată, prin casarea parțială a deciziei, și dispune rejudecarea cauzei în latura civilă.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legale asupra laturii civile, să verifice și să aprecieze probele administrate în cauză în această parte, să le dea o apreciere corespunzătoare și ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să înlăture omisiunile admise și să

pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

10. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

admite recursurile ordinare declarate de către reprezentantul părții civile – Serviciul Fiscal de Stat Nicolae Damian, avocatul Tudor Țurcanu în numele inculpatei Elena Boian și ultima, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2019, în cauza penală în privința cet. **Boian Elena XXXXX**, în latura civilă și dispune rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Celelalte dispoziții ale deciziei contestate se mențin.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă, pronunțată integral la **30 iunie 2020**.

Președinte:

Diaconu Iurie

Judecători:

Guzun Ion

Catan Liliana

Burduh Victor

Craiu Nicolae